

ฟังจากมุม "ภาวิช ทองโรจน์" ภารกิจพลิกโฉมการศึกษาไทย

🕒 นำเสนอเมื่อ 13 มิ.ย. 2556

ถือได้ว่าเป็นการเดินหน้าเพื่อการศึกษาของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง สำหรับนโยบายเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เรียนด้วยการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาของ "พงศ์เทพ เทพกาญจนา" รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ที่มีการขับเคลื่อนทำงานโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ อันประกอบไปด้วย คณะกรรมการกำหนดวิสัยทัศน์การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการปฏิรูปหลักสูตรและตำราการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากนโยบายดังกล่าวจะส่งผลเช่นไรต่อการศึกษาไทยในวันข้างหน้า และจะช่วยแก้ปัญหาความล้มเหลวของการศึกษาไทยได้หรือไม่ "ประชาชาติธุรกิจ" สัมภาษณ์พิเศษ "ศ.ดร.ภาวิช ทองโรจน์" ที่ปรึกษา รมว.ศธ. ในฐานะประธานคณะกรรมการปฏิรูปหลักสูตรและตำราการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถึงการยกเครื่องหลักสูตรที่จะเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการศึกษาไทยในอนาคต รวมไปถึงหลักสูตรใหม่จะเป็นตัวจุดชนวนที่ทำให้เกิดปฏิภิกิริยาลูกโซ่ จนนำไปสู่การปฏิรูปครู ระบบไอซีทีเพื่อการศึกษา หรือแม้แต่การปฏิรูปโครงสร้าง ศธ.

- ข้อดี/เสียของหลักสูตรเดิม

ผมขอเรียกว่าเป็นหลักสูตร 44/51 เพราะมีโครงสร้างหลักมาตั้งแต่ปี 2544 แต่มาแก้ไขเล็กน้อยในปี 2551 เรียกได้ว่าหลักสูตรนี้มีมา 12 ปีแล้ว จึงจำเป็นต้องปรับปรุง โดยหลักสูตรแบ่งเป็น 2 ส่วน คือหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา ก็เป็นข้อดีที่มีหลักสูตรทองถิ่นด้วยเพราะทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมใกล้ตัวและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น

แต่อย่างไรก็ตาม หลักสูตร 44/51 เขียนสั้นเกินไป เพราะบอกแต่เนื้อหาและวัตถุประสงค์ ที่เหลือครูต้องใช้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเอง โดยความสามารถของครูไทยก็ไม่ได้สูงเท่าไร เวลาที่ไปทำแผนการสอนจึงต้องพึ่งหนังสือเรียนเป็นหลัก ขณะที่การผลิตตำราของภาคเอกชนก็มีความหลากหลาย หากเจอหนังสือเรียนแย่งก็เป็นผลเสีย หลักสูตร (เดิม) จะดีหากนำไปใช้ในสถานการณ์ที่ครูมีความสามารถสูง เพราะเขาสามารถใส่ตัวตนเขาไปได้ แต่บ้านเราไม่ใช่อย่างนั้น

- ผลพวงจากหลักสูตร 44/51

ผลที่เกิดขึ้นคือระบบการศึกษาแย่ง โดยเฉพาะ 10 ปีหลังเห็นชัดเจนว่าแย่งต่อเนื่อง
ทั้งจากผลการสอบ PISA ที่อันดับไม่เคยขยับขึ้น หรือการสอบโอเน็ตที่มีคะแนนเฉลี่ยลดลง
เช่นเดียวกับอาจารย์มหาวิทยาลัยก็บอกว่า เด็กมีคุณภาพลดลง
นอกจากนี้หลักสูตรเก่าไปตอบโจทย์เฉพาะเด็กที่มุ่งสู่มหาวิทยาลัย ซึ่งปีหนึ่งเรามีเด็กเข้าสู่ระบบการศึกษาประมาณ 8
แสนคน ในจำนวนนี้เข้ามหาวิทยาลัยประมาณ 3 แสนคน หลักสูตรนี้เตรียมความพร้อมคน 3 แสน
แต่ไม่ได้ตอบโจทย์ 5 แสนคนที่เหลือ เด็กที่จบ ม.6 บางส่วนก็ถูกทิ้งไว้
เพราะไม่มีทักษะชีวิตที่สามารถไปดำรงชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- กระบดอภาพรวมของประเทศอย่างไร

ที่น่าสนใจคือทุก ๆ ปี IMD (International Institute of Management Development)
จะจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ 59 ประเทศ ไทยอยู่อันดับที่ 30 ซึ่งถือว่าอยู่กลาง ๆ
แต่เมื่อคิดเชิงเปรียบเทียบ มาเลเซียอยู่อันดับที่ 14 หรือสิงคโปร์อันดับ 4 เขาทิ้งเราไปไกลมาก
ซึ่งไทยอยู่อันดับนี้เพราะบางปัจจัยเราดีมาก เช่น การจ้างงานเป็นอันดับ 2 ของโลก
หรือการค้ายระหว่างประเทศอยู่อันดับ 8 แต่สิ่งที่ดึงเราลงมาต่ำคือการศึกษา ซึ่งของเราอยู่อันดับที่ 52
หรือด้านวิทยาศาสตร์อันดับที่ 40 และเทคโนโลยีอันดับที่ 50
เมื่อคนต่างประเทศเห็นผลนี้ก็จะมีมองว่าประเทศเรามีการจ้างงาน

เยอะ ขายของเก่ง แต่ไม่มีความรู้ ไม่ได้ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ดังนั้นคนก็จะมาลงทุนในเรื่องแรงงาน แต่อุตสาหกรรมที่ใช้ความรู้สูง ๆ เขาจะไม่มาที่นี่ สอดคล้องกับข้อมูลที่ว่า
67% ของแรงงานไทยเรียนจบและมีความรู้แค่ชั้นประถมศึกษา ทักษะเขาต่ำตามการศึกษาที่ได้รับ
ซึ่งเราอยากให้หลักสูตรใหม่ตอบโจทย์ภาพใหญ่ของประเทศ

- หน้าตาของหลักสูตรใหม่

ก่อนทำหลักสูตร เรากำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ
โดยคิดว่าทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของคนไทยในยุคปัจจุบันมีอะไรบ้าง กำหนดมา 10 ข้อ เช่น
การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์, การสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด ความรู้และความเข้าใจ,
การทำงานร่วมกับผู้อื่น, ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและประกอบการดำรงชีวิต,
สามารถเผชิญปัญหาและแก้ปัญหา, การบริหารความขัดแย้ง เป็นต้น
เมื่อเขียนหลักสูตรก็ต้องมีกระบวนการที่สะท้อนว่าจะนำไปสู่สิ่งเหล่านี้
เรามองดูว่าหลักสูตรต้องสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ 6 ประการ อย่างการเรียนการสอนแบบโครงการ,
การอ่านเพื่อการเรียนรู้ หรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ขณะเดียวกันก็สร้างเจตคติให้ผู้เรียน เช่น
มีสำนึกต่อสังคม, นับถือผู้อื่น, มีสำนึกประชาธิปไตย เป็นต้น

- การปรับกระบวนการเรียนการสอน

เรากำหนดความรู้ 6 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาและวรรณกรรม, วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์,
การดำรงชีวิตและโลกของงาน, ทักษะสื่อ และการสื่อสาร, สังคมและความเป็นมนุษย์, อาเซียน ภูมิภาค และโลก
ซึ่งเป็นการปรับกระบวนการจาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ไม่ได้ปรับความรู้ ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างจัดตารางสอน
ก็คิดว่าจะปรับชั่วโมงเรียนลดลง อย่างเด็กชั้นประถมศึกษาที่ตอนนี้เรียนในห้องเรียน 1,000 ชั่วโมง
จะทำให้เหลือต่ำกว่า 600 ชั่วโมง เพราะต้องการให้เด็กได้ใช้เวลาในการเรียนรู้ด้วยตัวเองมากกว่า

โดยโรงเรียนต้องหากิจกรรมที่มีแนวทาง ที่คิดว่าคือเป็นกิจกรรมที่รองรับเด็ก 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เรียนดีอยู่แล้วก็จะให้เสริมศักยภาพของตัวเองเพิ่มขึ้น อีกกลุ่มเป็นเด็กที่เรียนช้า เสนอให้โรงเรียนจัดทำคลินิกวิชาให้เด็กได้เขาไปเรียน ซึ่งถ้าจัดดี ๆ ก็เกิดการทํางานร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน หรือเด็กที่เรียนเก่งเขามาช่วยด้วยก็ได้

- จะนำร่องทดลองกับโรงเรียนเมื่อไร

เรามองว่าปีการศึกษา 2557 จะเริ่มทดลองใช้หลักสูตรที่เราปรับใหม่ เบื้องต้นจะนำไปใช้กับโรงเรียนที่มีขีดความสามารถสูงที่อยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย โดยคัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อม ประมาณ 2,000-5,000 แห่ง และให้มหาวิทยาลัยที่มีคณะครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ เป็นพี่เลี้ยงสื่อความคิดของเราออกไป ซึ่งถ้าให้มหาวิทยาลัย 1 แห่ง ดูแล 100 โรงเรียน ก็อยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้

- การปรับหลักสูตรจะพลิกโฉมหน้าการศึกษาไทย

ผมไม่ได้คาดหวังอะไรมากมาย แค่อยากให้เด็กไทยฉลาด และประเทศอยู่ได้ เพราะตอนนี้สถานการณ์แย่มาก เรื่องการศึกษาไม่ได้เห็นผลเหมือนไฟไหม้ มันค่อย ๆ ซึมลึก เหมือนร่างกายมีโรคเรื้อรังและอ่อนแอลงเรื่อย ๆ ซึ่งตอนนี้ประเทศไทยเป็นอย่างนั้น วันนี้มีคนสูงอายุ 9 ล้านคน อีกไม่ถึง 10 ปีข้างหน้าจะกลายเป็นกว่า 10 ล้านคน ถ้านโยบายที่จะเข้ามาเป็นวัยทำงานมีประสิทธิภาพการทำงานไม่สูง ประเทศก็จะอ่อนแอ

ที่มา ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ 11 มิ.ย. 2556